

Inskriften är följande:

— i : stin : þonsi : rfti : rskil fapur sin :

Uti **rfti** æfti, **rskil** *Æskil* är **Λ R** tecken för ä-ljud. Då nasalering bör hava funnits i första stavelsen av *Æskil* lika väl som ack. sing. mask. **þonsi**, torde möjligen av den skiljaktiga beteckningen kunna slutas, att detta uttalats *þansi*.

Översättning: [N. N. reste] denna sten efter Äskil, sin fader.

180. Gammalkils kyrka, Valkebo hd.

Pl. LX. Fig. 2.

Litteratur: B. 865; L. 1160; W. 118; Peringskiöld, *Mon.* VII; Broocman, *Beskr. öfver Östergötland*, s. 174; P. A. Säve, *ATS.* I, s. 94; *Reseber.* 1861, s. 64, teckn.; E. Ihrfors, *Ostrogothia sacra*, s. 26, teckn.

Runstenens plats var enligt Peringskiöld och Broocman (stora) kyrkodörren, P. A. Säve fann den liggande på prästgården (fordom på kyrkogården) och vidtalade prästerskapet om dess resning på kyrkogården, där den nu står mot norra kyrkogårdsmuren nära dess västra ända.

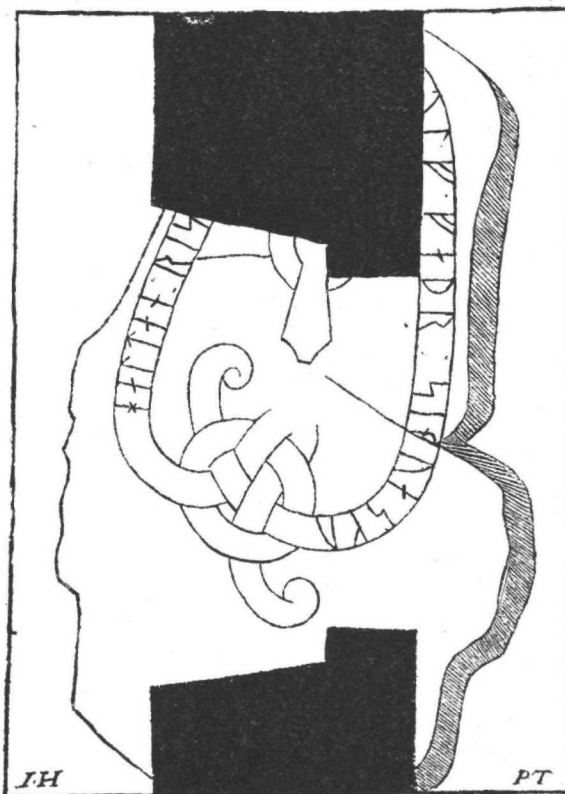
Ämnet är gråsten. Höjden är 1,74 m, bredden vid foten 1,34 m, vid korsets översta linie 86 cm. Slingans bredd är 10—12 cm.

På stenens nedre hälft är nästan all ristning bortnött. Namnet **haltan:**, som i B. 865 börjar inskriften, saknas alltså så när som på oläsliga antydningar. Första spåret av ristning till vänster är staven till **r** uti **rist**, ganska grund, 1,05 m nedifrån. I **fapu** är kröken på sista runans kännestreck ytterst obetydlig, runan är därför snarare **u** än **r**, som B. 865 läser. P. A. Säve, C. F. Nordenskiöld och Ihrfors läsa även **u**.

Nedom **fapu** saknas ristning på 35,5 cm, som innehållit **:sin** enligt B. 865, tilläventyrs också **r** i **fapu[r]**. Därefter finnes spår av B. 865 **ua**, tydliga spår av **s**, tydligt **k** och något mindre tydligt **u**. Vad därefter kommer, synes vara spår av **p**, 9 cm av staven uppifrån och hela bågen av bistaven från nedre utgångspunkten men icke övre föreningspunkten med staven; med **Y** synas däremot spåren oförenliga.

Inskriften har alltså varit följande:

[haltan:] rist · stin · þasi · hrulf : fapu [: sin : ua]s kup

B. 856.

Inskriftens verb **rist** motsvarar till utseendet det starka pret. av verbet 'rista' men är helt visst en förkortad beteckning för ***risti** 'reste'. Samma förkortade beteckning **rist** finnes jämte andra förkortningar uti inskriften Ög. 189 Bo, 6 km fågelvägen från Gammalkil, vars slingknut liknar förevarande ristnings; förmodligen äro båda ett verk av samme ristare. Framför **hrulf** har prep. 'efter' sannolikt blivit avglömd, icke utelämnad; något spår av densamma finnes ingenstädes. Troligen är ock **fapu** förkortning för **faður** och **kup** för **gōðr**. Tillsatsen **uas kup** '(han) var god' är en berömmande utlåtelse om den avlidne. Att 'var' har den äldre formen **uas** överensstämmer med att **hr** är i behåll uti **hrulf**.

Fonetisk transskription:

Hal(f)dan rēsti stēn þansi (æftir) Hrolf faður sin, vas gōðr.

Översättning: Halvdan reste denna sten (efter) Rolf sin fader; (han) var god.

181. Ledbergs kyrkogård, Valkebo hd.

Pl. LXI. Fig. 1—3.

Litteratur: B. 873; L. 1146; W. 105; Peringskiöld, *Mon.* VII; Broocman, *Beskr. öfver Östergötland*, s. 189; P. A. Säve, *ATS.* I, s. 85, teckning av södra sidan; *Reseber.* 1861, s. 49, teckning av stenens framsida; C. F. Nordenskiöld, *Östergötl. fornminnesför. tidskr.* I, s. 45, teckning av stenens båda sidor; *Reseber.* 1870, s. 62, teckn. pl. XII; E. Brate, *Aftonbladet*, torsd. 18 febr. 1909.

P. A. Säve meddelar i en not runstenens historia: »Stenen låg i kyrkans gamla sakristias mur; uttogs af församlingen och insattes i bodgårdsmuren. Genom Konungens Befallningshafvandes utslag på Riksantikvariens anhållan, förordnades 1852, att stenen derifrån skulle åter uttagas och på K. Vitterhets Historie och Antiquitets Akademiens bekostnad resas å kyrkogården.»

Runstenen står nu inom nordöstra hörnet av kyrkogården. Ämnet är grå granit. Höjden är 2,42 m, bredden vid foten är 80 cm, vid mitten c. 60 cm, nära toppen 46 cm. Slingans bredd är 8—9 cm. Stenens östra (högra) kant är 32 cm bred.

Stenen har på framsidan A) bilder av två krigare, stående under varandra med profilen vänd åt olika håll, och ett hundliknande djur samt till höger en rad runor nedifrån uppåt; på baksidan B) står inskriften till vänster uppifrån nedåt, upptill en krigare och nedtill en hjälmklädd man samt mellan dem en hund, som löper på runradens övre linie. På stenens jämna högra kant C) är ett prydligt kors ristat med slingflätad fot.

Ristningen är ganska otydlig, P. A. Säve säger figurerna vara matta och runorna oläsliga. Båda sidorna utgöra en sammanhängande inskrift.

A. Framsidan, södra sidan:

Inskriften börjar nedtill utan skiljetecken med namnet **bisi**., på vars **b** staven är klar och övre bistaven; den nedre bistaven är sannolikast bistav till **b**. Efter **sati**.: 'satte' följer **sti**.: 'sten', vars **n** utelämnats, eller möjligen **stn**; vänstra bistaven på **n** är möjlig, den högra är en gropighet; **t** har ytterst korta bistavar. Pron. 'denna' är **posi** med **þ o**, troligen icke **posa**, ehuru till höger om **i** en fördjupning synes, som kunde vara högra bistaven